

GENETICKÁ BANKA ŽIVOČICHŮ – POMOC DRUHOVÉ OCHRANĚ

Pracovníci Ústavu biologie obratlovců AV ČR, v. v. i. (ÚBO) spolu s kolegy z Přírodovědecké fakulty UK v Praze pracují na vytvoření genetické banky živočichů České republiky. Jejich cílem je shromažďovat dostupné vzorky tkání volně žijících obratlovců naší fauny tak, aby mohly být později využity pro genetické analýzy, zejména pro ochránářsko-genetické studie. Vzorky by měly v budoucnu sloužit například k posouzení aktuálního stavu potřebné genetické diverzity populací (ohrožených) druhů, migrace a propojenosti populací či určení lokálních adaptací. Primárním cílem je zároveň zajistit, aby byla sbírka trvale udržována a umožňovala tak monitoring změn genetické diverzity v čase. Stane-li se tak například některý druh ohroženým kdykoliv v budoucnu, mohlo by být pomocí historických vzorků z banky zmapováno, kdy a v jaké souvislosti došlo k úbytku genetické diverzity v populacích daného druhu, a určeno jak upravit management v souvislosti s odhadnutou příčinou jeho ohrožení. Vzorky by však byly k dispozici i pro jakýkoliv další genetický výzkum. V řadě případů by tak již nemusel být prvním krokem výzkumu terénní odchyt živočichů a odběr

vzorků z živých jedinců, ale mohly by být efektivně využity vzorky shromážděné v bance. To může výzkum značně urychlit a napomoci tak včasné aplikaci ochranných opatření. Hlavní výhodou banky je ale právě zajištění časové kontinuity. V současné době obvykle nemáme možnost podívat se zpět na to, jak vypadaly populace živočichů v minulosti. Toho lze docílit jen na základě dlouhodobého „biobankingu“.

Na základě spolupráce s pracovníky ochrany přírody, muzeí, veterinárních ordinací, mysliveckých spolků zoologických zahrad a dalších, jež se při své práci dostávají do kontaktu s uhynulými jedinci naší obratlovcí fauny, bychom rádi vytvořili síť příspěvatelských organizací. Ta by měla pokrýt území celé ČR a zabezpečit přísun vzorků širokého spektra druhů. Vzorky tkání budou odebírány do zkmavek s 96% etanolem a dlouhodobě budou skladovány v hlubokomrazících boxech banky. Do široce přístupné databáze banky bychom však rádi zařadili všechny dostupné genetické vzorky (např. i lokální kolekce ze skončených vědeckých projektů nebo vzorky skladované v muzeích). Takovéto vzorky mohou zůstat uskladněny na původních místech.

Ke každé položce banky je nutno zaznamenat informaci o druhu živočicha a místě, datu a autorovi nálezu. Ceněné budou také další informace (pohlaví, odhadovaný věk, fotografická dokumentace apod.).

Prosíme všechny pracovníky ochotné ke spolupráci, aby nás kontaktovali. Poskytneme jim potřebné zkumavky pro odběr tkání a etanol a zodpovíme jakékoliv dotazy. Plánujeme také prezentovat cíle genetické banky a způsob jejího fungování na Zoologických dnech 2015 (12.-13. února v Brně) a na seminářích pro odbornou veřejnost, které budeme pořádat v březnu a v červnu 2015.

Projekt genetické banky je jako součást projektu *BIOM: Vzdělávací centrum pro biodiverzitu - Mohelský mlýn* finančně podporován EHP fondy 2009 - 2014 (reg. č. projektu: EHP-CZ02-OV-1-025-2015) a Krajem Vysočina.

Kontaktní osoba: Barbora Zemanová,
email: barca_zemanova@centrum.cz.
Více informací naleznete na vznikajících webových stránkách www.biom.ivb.cz.

Barbora Zemanová

